

Rapport 'Toegang tot advocaten'

'Te weinig concurrentie'

Een groot deel van de betalende particulieren en mkb-ondernemers vindt de advocaat veel te duur, concluderen drie Groningse onderzoekers in het rapport 'Toegang tot advocaten'. Uit dit onderzoek blijkt vooral dat er te weinig concurrentie is, zegt econoom Barbara Baarsma.

.....
Lex van Almelo
journalist
.....

‘Een groot deel van de respondenten is van mening dat de prijs van advocaten veel te hoog is. De opbouw van de tarieven wordt onduidelijk gevonden. Particulieren hebben geen goed inzicht in de diensten die geleverd worden en constateren dat een hoog uur-tarief geen garantie is voor kwaliteit. (...) Particulieren (...) zijn van mening dat een beter beeld geschetst zou moeten worden van het aantal uren en de daarmee gepaarde gaande kosten die een zaak met zich meebrengt.’ Dit zijn conclusies die drie Groningse onderzoekers trekken uit de antwoorden van betalende particulieren en mkb-ondernemers op vragen over ‘belemmeringen in de toegang tot advocaten’. (RUG/Pro Facto, *Toegang tot advocaten*.)

De toegang tot advocaten wordt op verschillende manieren belemmerd, maar

aan aanbevelingen wagen de onderzoekers zich niet. Of het moet deze zijn: ‘Het is aan de Orde om passende maatregelen te treffen...’

Geen cijfers

De discussie over de hoogte van de advocatarieven was eind 2008 aanleiding voor de Algemene Raad te laten onderzoeken in hoeverre het tarief een belemmering is om een advocaat in te schakelen. Ook wilde de Algemene Raad graag weten of er andere aspecten in de beeldvorming of dienstverleningen zijn aan te wijzen waardoor betalende particulieren en ondernemers geen advocaat (meer) willen inschakelen. En of die aspecten en de tarieven de toegang tot het recht beperken.

Voor een representatieve steekproef is een groot aantal respondenten nodig, die alleen via vragenlijsten zijn te benaderen. Maar vragenlijsten zijn niet geschikt om achterliggende motieven en drijfveren te achterhalen. Daarom is afgezien van een kwantitatief onderzoek.

Via advertenties en internet hebben de onderzoekers 254 ingevulde vragenlijsten teruggekregen. Vervolgens hebben de onderzoekers met 75 mkb-ondernemers en 71 particulieren een gesprek gevoerd.

Gratis kennismaking

Op 3 november heeft het College van Afgevaardigden vergaderd over de maatregelen die de Algemene Raad heeft voorgesteld naar aanleiding van het onderzoek

(zie verderop in dit blad). Duidelijke voorbeelddeclaraties zouden inzicht moeten geven in hoe de totale kosten zijn opgebouwd. Gratis kennismakingsgesprekken worden gestimuleerd en een publiekssite moet de drempel verlagen. Op die site komt het rechtsgebiedenregister te staan. Dit bestaande register moet verder worden ‘uitgebouwd’, zodat cliënten beter kunnen zien waarin een bepaalde advocaat ervaren is en welk soort cliënten hij bedient. In de opleiding is extra aandacht voor sociale en communicatieve vaardigheden gewenst.

Zijn deze maatregelen

.....
**'Uurtarieven maskeren
beunhazerij'**
.....

Klachten op vele fronten

Behalve klachten over tarieven en ondoorzichtige declaraties komt in het Groningse onderzoek naar voren dat zowel particulieren als ondernemers het lastig vinden om de juiste advocaat te vinden. Vaak lopen zij bij de eerste de beste advocaat naar binnen, zonder een duidelijk beeld te hebben van wat die kan. In de ogen van particulieren is de advocaat niet eerlijk over zijn deskundigheid en neemt deze ook zaken aan waarvan hij geen verstand heeft. Particulieren hebben ook, meer dan ondernemers, behoefte aan een empathische en sociale benadering. Zij vinden dat zij te weinig worden betrokken bij het werkproces. Opvallend is dat er ‘geen grote verschillen’ zijn tussen cliënten met en cliënten zonder ervaring met de advocatuur, al spreken de eersten vaker over de dienstverlening van de advocaat. Hier staat tegenover dat de onderzoekers veel verschillen tussen klachten van particulieren en ondernemers verklaren uit het feit dat ondernemers ‘repeat players’ zijn en particulieren ‘one-shotters’.

Particulieren zijn verder wantrouwend tegenover advocaten dan ondernemers. Zij vinden het storend dat zij niet goed kunnen controleren wat de advocaat precies heeft gedaan. Advocaten communiceren niet goed en hun declaraties zijn onduidelijk. Het optreden van sommige advocaten in de media bezorgt de advocaat een slecht imago bij zowel particulieren als ondernemers.

.....
 'Advocaten hebben te weinig concurrenten, anders zouden zij beter communiceren met de cliënt'

voldoende? En maakt het rapport ons eigenlijk wel iets wijzer?

Zo is het, of niet?

'Het rapport geeft goed weer welke gevoelens er leven. Voor kleine ondernemers hangt een waas van onduidelijkheid om de advocaat heen dat moet worden weggenomen,' zegt Marcel Braakman van MKB Nederland.

'Alle kritiekpunten zijn goed bij elkaar gebracht. Het geeft wel een redelijk compleet beeld van de belemmeringen,' zegt oud-advocaat en hoogleraar privaatrecht Maurits Barendrecht.

'Er staat geen nieuws in. De Groningse nieuwkomers komen tot dezelfde conclusies als eerdere onderzoekers,' zegt hoogleraar rechtssociologie Nick Huls.

Barbara Baarsma, directeur van SEO Economisch Onderzoek en bijzonder hoogleraar marktwerking- en mededingingseconomie, plaatst een vette kanttekening bij de conclusies en de gekozen onderzoeksmethode. 'Het was de bedoeling te onderzoeken in hoeverre het tarief een belemmering is om een advocaat in te schakelen. Maar vervolgens geeft de Algemene Raad de opdracht om een kwalitatief onderzoek uit te voeren in plaats van kwantitatief. Dat kan ik niet begrijpen. Het lijstje met belemmeringen was al bekend. Wat we niet wisten is hoe belangrijk die belemmeringen zijn in de praktijk. En hoeveel mensen er last van hebben. Voor dat soort onderzoek moet je túrven.'

Ook Maurits Barendrecht zegt: 'Tellen is beter. De toegang tot het recht is goed meetbaar. Al maakt de advocaat daarvan maar een klein deel uit.'

Vaste prijs

Baarsma: 'Voor mij staat buiten kijf dat cliënten en potentiële cliënten de advocaat veel te duur vinden. Al drie jaar geleden was 88% het zeer eens met de stelling dat advocaten te veel verdienen.' Het rapport toont volgens Baarsma vooral dat er te weinig concurrentie is en advocaten kennelijk genoeg werk hebben. 'Anders zouden zij wel beter duidelijk maken waarin zij deskundig zijn en beter communiceren met de cliënt.' Marcel Braakman is het daarmee eens en vindt dat het notariaat deze noodzaak veel beter heeft opgepakt. Gratis kennismakingsgesprekken stimuleren en het rechtsgebiedenregister uitbouwen ziet hij wel als goede stappen om de drempel te verlagen.

Nick Huls vindt het uitgebouwde rechtsgebiedenregister zelfs het 'spannendste' dat de Algemene Raad heeft voorgesteld. Zowel Huls als Barendrecht zien daarin een stap in de richting van meer specialisatie. En die juichen zij toe als dat leidt tot lagere nota's.

De communicatie over het grootste pijnpunt – de declaratie – zou volgens Baarsma al een stuk verbeteren als advocaten vooraf 'gewoon een vaste prijs afspreken'. Ook Barendrecht pleit daarvoor. 'Een ervaren advocaat moet toch goed kunnen inschatten hoeveel tijd hij met een klus kwijt is? Bij vaste prijzen winnen de specialisten het bovendien vanzelf op de markt: uurtarieven maskeren beunhazerij.'

Om de kosten inzichtelijk te maken vindt Braakman de voorbeelddeclaratie een goed idee. 'Op de nota van mijn garage staan alle posten uitgesplitst, tot en met het afvoeren van de olie.'

Column

.....
 Harry Veenendaal

Gouden koets beter dan Air Force One

Dat minister-president Balkenende niet heeft geopteerd voor een huurkoopconstructie voor de kroonprins inzake het vastgoedproject in Machangulo is jammer. Het zou de kroonprins op eenvoudige wijze op gepaste afstand hebben geplaatst van het vastgoedproject, zeker met een ontbindende voorwaarde als zich bepaalde problemen mochten voordoen. De jongens en meisjes van De Brauw hadden dit kinderlijk eenvoudig kunnen uitoederhandelen.

Nog merkwaardiger zijn de hysterische reacties in de pers en in de Tweede Kamer op het vastgoedproject en de gekozen stichtingsvorm. Het gaat volgens mij niet alleen meer om Machangulo. Traditioneel kennen we in Nederland grosso modo het onderscheid tussen republikeinen en monarchisten. Het lijkt er op dat beide stromingen in toenemende mate een militante tak krijgen, waarbij vooral de republikeinse anti-orangisten aan terrein winnen. Worden de *diehard* orangisten sinds jaar en dag gekenmerkt door een naïeve onderdanige devotie ten opzichte van de koninklijke familie, de republikeinse anti-orangisten ontwikkelen recentelijk een bijna hysterische persoonlijke aversie tegen 'de familie Van Amsberg'.

Tegenstanders van een constitutionele monarchie staan zelden tot nooit stil bij de nadelen van het alternatief. 'De republiek!' wordt als een mantra herhaald, zonder doordachte visie op de praktijk. De nadelen van een republiek, al dan niet met een president, zijn minstens even groot als die van een constitutionele monarchie, maar hoogstwaarschijnlijk veel groter. Sommige republikeinse anti-orangisten willen bijvoorbeeld het koninklijke ambt omvormen naar een presidentieel stelsel naar Duits model. Dit trekt een bepaald type presidentskandidaten en leidt waarschijnlijk tot een vierjaarlijkse 'Idols'-verkiezing. Het sneue is dat de president vervolgens zonder enige macht wordt aangesteld. Niet bepaald een benijdenswaardige positie.

Een presidentieel stelsel, zoals in Amerika, is een interessantere optie, maar de vraag is gerechtvaardigd of het zoveel goedkoper is als iedere vier jaar een administratie wijzigt. En de vraag is of de republikeinse anti-orangisten beter af zijn met types als Berlusconi en Sarkozy en dito graaiend ambtenarenapparaat, die er samen alles aan doen om het woord nepotisme een moderne betekenis te geven.

Kortom, onze constitutionele monarchie schaadt een beetje en baat een beetje. Het hoort inmiddels bij het Nederlandse historische meubilair. Bovendien krijg je bij deze staatsvorm een gouden koets, oranjebitter en een beetje volksvermaak. Altijd nog beter dan Air Force One.

